

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАНДШАФТНА ЕКОЛОГІЯ

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
географії та природознавства
Протокол № 8 від “28” лютого 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Белова Наталія Володимирівна
Наукова ступінь	кандидат географічних наук
Наукове звання	доцент
Посада	доцент кафедри географії та природознавства
Місце роботи	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Факультет природничих наук
Адреса кафедри	вул. Галицька, 201 а, каб. 206, м. Івано-Франківськ
Контакти	+38 (067) 34 36 271
E-mail	nataliia.bielova@pnu.edu.ua
Посилання на персональну сторінку	https://kgip.pnu.edu.ua/%d0%b1%d1%94%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%be/

Опис дисципліни

Назва дисципліни	Ландшафтна екологія
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год., з них: 24 год. лекційних та 36 год. практичних занять, 120 год. самостійної роботи. Вид контролю: 5 семестр – залік; 6 семестр – екзамен.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/list

2. Анотація до курсу

«Ландшафтна екологія» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 106 Географія. Ландшафтна екологія вивчає екологічні взаємодії у ландшафті, вплив антропогенних навантажень на ландшафти, зміну останніх під впливом цих навантажень і зворотний вплив антропогенізованих ландшафтів на здоров'я людини.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання дисципліни «Ландшафтна екологія» є формування уявлень про природні компоненти та їх поєднання у природно-територіальні комплекси – ландшафти, закономірності їх виникнення, розвитку природних комплексів, ландшафтного районування, а також про регіональні ландшафтні структури та сучасний стан ландшафтно-екологічних досліджень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Ландшафтна екологія» є:

- ознайомити студентів зі змістом ландшафтно-екології як науки, об'єктами її досліджень, загальними підходами до вивчення гео-екологічних досліджень;
- вивчити морфологічну структуру ландшафтних екосистем, їх основних природних компонентів;
- ознайомити із функціонально-динамічними аспектами ландшафтно-екології, обігом речовин та енергії у ландшафтних системах, сформувати уявлення про стійкість та динаміку ландшафтів, антропогенні зміни гео-екологічного простору і його складових;

– надати практичні навички з ландшафтно-екологічних підходів до оптимізації регіональних геосистем.

4. Результати навчання (компетентності)

- здатність продемонструвати знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- знання основних принципів і положень теоретичної, фізичної, суспільної та конструктивної географії;
- вміти здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв’язування професійно-педагогічних ситуацій;
- вміти здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв’язування професійних ситуацій;
- здатність до творчого пошуку, нестандартного розв’язання наукових проблем і ситуацій, ефективного їх розв’язання нестандартними способами.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 6 кредитів ECTS, 180 год.

<u>Вид заняття</u>	<u>Загальна кількість годин</u>
лекції	24
практичні	36
самостійна робота	120

Ознаки курсу

<u>Семестр</u>	<u>Спеціальність</u>	<u>Курс (рік навчання)</u>	<u>Нормативний / вибірковий</u>
5,6	106 Географія	3, 4 курс ОР «бакалавр»	вибірковий

Тематика курсу

<u>Тема, план</u>	<u>Форма заняття</u>	<u>Завдання, год</u>	<u>Вага оцінки</u>	<u>Термін виконання</u>
Тема 1. Історія розвитку ландшафтної екології у світі, Європі та Україні	Лекція 1/ Практична робота № 1	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	2	Згідно розкладу
Тема 2. Властивості та структура ландшафтної екології	Лекція 2/ Практична робота № 2	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	2	Згідно розкладу
Тема 3. Ландшафтний та екологічний підходи до аналізу ландшафтних екосистем	Лекція 3/ Практична робота № 3	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	2	Згідно розкладу

Тема 4. Характеристика елементарної ландшафтно-екологічної територіальної одиниці – фації	Лекція 4/ Практична робота № 4	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	2	Згідно розкладу
Тема 5. Геохімічна класифікація фацій. Поняття «геотопу».	Лекція 5/ Практична робота № 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 6. Вертикальні структури геосистем	Лекція 6/ Практична робота № 6	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 7. Вертикальні межі геосистем	Лекція 7/ Практична робота № 7	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 8. Методи ландшафтних досліджень	Лекція 8/ Практична робота № 8	Захист практичної роботи/ Контрольна робота/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 9. Характеристика енергетичних процесів у ландшафтах	Лекція 9/ Практична робота № 9	Індивідуальні завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 10. Вологообіг у ландшафті	Лекція 10/ Практична робота № 10	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 11. Біогенний обіг речовин та абіотична міграція у ландшафтах	Лекція 11/ Практична робота № 11	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 12. Макроклімат і мікроклімат ландшафтів	Лекція 12/ Практична робота № 12	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 13. Функціонування, розвиток і динаміка ландшафтів	Практична робота № 13	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу

Тема 14. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень	Практична робота № 14	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 15. Характеристика антропогенних ландшафтів	Практична робота № 15	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 16. Картографування ландшафтних екосистем	Практична робота № 16	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 17. Ландшафтний та екологічний підходи до аналізу ландшафтних екосистем	Практична робота № 17	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу
Тема 18. Особливості ландшафтної екології України	Практична робота № 18	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	3	Згідно розкладу

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання заліку чи екзамену.
Вимоги до письмової роботи	Заліковий і екзаменаційний білети містять 4 описові запитання та тестові завдання. Описові теоретичні питання мають бути розписані тезисно, лаконічно та послідовно. Після написання роботи проходить усний захист (вибірково за необхідності).
Семінарські заняття	Кожне практичне заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену.
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити індивідуальну роботу згідно обраної тематики.

7. Політика курсу

Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Гуцуляк В.М. Максименко Н.В. Дудар Т.В. Ландшафтна екологія: підручник. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2017. – 248 с.
2. Дудар Т.В. Landscape Ecology: навч. посібник. – К.: НАУ, 2014. – 244 с.
3. Концепція екологічної освіти України. – К., 2002. – 28 с.
4. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології. Підр. – К.: Заповіт, 1998. – 688 с.
5. Кузьмина В.А. Ландшафтна екологія : конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2017. 105 с.
6. Кучерявий В.П. Екологія. – Львів: Світ, 2001.
7. Ландшафтна екологія: Навчально-методичний посібник / Державний вищий навчальний заклад НЛТУ України; [укладачі, С.П. Мельничук]. – Львів: ННЛТУ України, 2013. – 227 с.
8. Максименко Н.В. Гуцуляк В.М. Дудар Т.В. Ландшафтна екологія: підручник. – Х. ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015. – 284 с.
9. Методи оцінки екологічних втрат: Монографія / За ред. д.е.н. Л.Г. Мельника та к.е.н. О.І. Корінцевої. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2004. – 288 с.
10. Методичні вказівки по організації самостійної роботи студентів для при вивченні навчальної дисципліни та виконанні контрольної роботи «Ландшафтна екологія» / Ільїна В.Г., Кузьмина В.А. – Одеса: ОДЕКУ, 2018. – 16 с.
11. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 176 с.
12. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника, проф. М.К.Шапочки. – Суми: “Університетська книга”, 2006. – 759 с.
13. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника. – Суми: “Університетська книга”, 2005. – 654 с.
14. Основи стійкого розвитку: Практикум / За заг. ред. Л.Г.Мельника та О.І. Корінцевої. – Суми: “Університетська книга”, 2005. – 358 с.
15. Федонюк Т.П. Ландшафтна екологія : практикум / Т.П. Федонюк, В.М. Пазич. – Житомир : Поліський університет, 2022. – 68 с.
16. Франчук Г.М. Дудар Т.В. Матвєєва О.Л. Загальна екологія: Підручник. – К. НАУ, 2014. – 320 с.

Допоміжна:

1. Гор А. Земля у рівновазі / Переклад з англ.: Інститут сталого розвитку. – К.: Інтелсфера, 2002. – 312 с.
2. Стан світу 2002 / К.Флавін та ін., пер. з англ.:
3. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології /Підручник. – К.: Заповіт, 1998. – 688 с.
4. Боголюбов В.М., Соломенко Л.І. та ін. Екологія з основами збалансованого природокористування: Навчально-методичний посібник. – Херсон: Айлант НУБіП, 2009. – 216 с.

До Силабусу також додаються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій);
- 2) Тематика та зміст практичних робіт;

- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання);
- 4) Матеріали для дистанційного навчання в системі <https://d-learn.pro/developer/course/list>

Викладач _____ **Бєлова Н.В.**